

Av Håvard Pedersen,
skog- og naturoppsynsleder, Bymiljøetaten

LANGS MARIDALSVANNETS ØSTSIDE

I dagens turforslag besøker vi “naboens” nærområde i Lillomarka. Turen starter på Kjelsås, og her skal vi gjøre en tur hvor så vel sykler som barnevogner kan medbringes. For den som vil gå minst mulig på skogsvei, så er det flere steder fine stier parallelt med veiene. Velkommen til opplevelsestur med flott natur, og mye historie i liene langs Maridalsvannets østside.

Vi starter i Midtoddveien, denne forunderlige veien som begynner som trikkegate, går over i villavei, for så å ende som bilfri skogsvei. Med bil til utgangspunktet, følger man trikkesporene i Grefsenveien fra Storokrysset og oppover. Ved trikkeendeholdeplassen følges veien rett fram. I en motbakke på oversiden av en stor og staselig gammel trevilla svinger vi inn til venstre, og parkerer på p-plassen her. Men hvorfor bruke bil? Rute 25 retning Majorstuen bringer deg raskt fra Årvolldistriktet til Kjelsålleen holdeplass. Herifra går du langs trikkesporene nordover og videre etter samme beskrivelse som bilistene. Syklister følger veiene rundt sørsiden av Grefsenåsen, og følger samme beskrivelse som bilistene når dere møter trikkesporene ved Kjelsås. Bak P-plassen

ligger en eldre enebolig tett ved veien, og på motsatt side en av Friluftsetatens informasjonstavler. Vi er på rett vei...

KRIG OG KJÆRLIGHET

Vi aner Maridalsvannet der det ligger nedenfor oss og blinker mellom trærne, men vi ser også ned på takene til noen underlige bygninger. Det er Oset renseanlegg, og herifra starter en stor vanttunnel som går under så vel Trollvann som Årvollåsen, og som sørger for å holde oss forsynt med rent drikkevann. På toppen av første bakke etter bommen ser vi luftepiper fra samme anlegg på høyre side, men på venstre en fastmontert benk. Vi er på Kjærlighetsberget med nydelig utsikt over søndre deler av Maridalen. Navnet er

selsvagt en klar oppfordring til å gi alle i vårt eventuelle turfølge en god klem.

Fullt så romantisk er ikke det grønne skiltet med røde bokstaver, som forteller oss at under siste krig ble det sendt ulovlige radiosendinger herifra til London. Skiltet er ikke undertegnet, og følgelig ikke satt opp av Friluftsetaten. Det ble nok heller ikke sendt radiosignaler akkurat her slik skiltet kan forlede oss til å tro. Men stedet har nok vært innfallsport for motstandsfolk som drev både ulovlige radiosendinger og annen motstandsaktivitet lenger innover i Lillomarka.

Langs veien kan vi ane et og annet grantre med hvit ring rundt. Dette er mulige framtidige kandidater til å ende opp som store juletrær i London, Rotterdam, Reykjavik eller Universitetsplassen. Oslo Kommune leverer hvert år juletrær som gaver til disse stedene, men det er ikke bare å dra til skogs og finne dem. Derfor legger etaten årlig ned et stort arbeide i å finne og dyrke fram potensielle emner over hele kommuneskogen.

FRA GÅRD TIL TETT SKOG

Ca. 200 m nord for Kjærlighetsberget skråer en sti av mot venstre i retning en tett granskog. Vi kan ane at stien har vært en hestevei, og fotfolket bør følge denne videre gjennom den tette skogen. Hjulfolket fortsetter derimot veien, og tar av første sidevei ned mot venstre, og kommer straks ut på tunet til tidligere Midtodden gård. Den tette granskogen på begge sider her er jorder tilplantet av Statens Skogforsøksvesen. Her sammenlignes veksten fra konglefrø fra henholdsvis Akershus, Tyskland og Østerrike.

Selve gården lå lyst og vakkert til før Maridalsvannets drikkevannsrestriksjoner ble dens skjebne på begynnelsen av 1960-tallet. Planen var at de fleste gårder rundt vannet skulle lide samme skjebne, men dette ble heldigvis stoppet. Midtodden var opprinnelig en plass under Vestre Grefsen gård, men ble overtatt og bygget ut av den danske papirprodusenten Waldemar Drewsen i 1870-årene. Nå er det så stille på Midtodden at selv spøkelset som skal ha holdt til her, trolig har forsvunnet.

VAKKER UTSIKT

Fra Midtodden kan fotfolket og hjulfolket på nytt skille lag, for fotfolket bør ta den store stien inn til venstre ved inngangen til tunet på Midtodden. Stien passerer Rådalen, hvor det skal ha vært en brakkeby den gang Gjøvikbanen ble anlagt på slutten av 1800-tallet, og den kommer ut igjen på veien ca. 600 m fra Midtodden.

Hjulfolket må tilbake til skogsveien vi forlot før Midtodden, men vil etter noen slake motbakker få nydelig utsikt innover i Maridalen. Tenk at det vakre panoramaet vi ser her i sin helhet har fått status som landskapsvernområde. I de to veidelene her holder vi til venstre. I veidelet ved bekken fører skogsvei / lysløype tilbake til Kjelsås via Langsetløkka, og blir et alternativ for tilbaketuren senere.

Men først må vi videre nordover, for her er mer i vente. I bunnen av en bakke påtreffer vi stien direkte fra Midtodden, og snart får vi enda mer fin utsikt over Maridalen. Friluftsetaten gjennomførte nylig hogst langs veien nettopp med tanke på utsikten. Over hele kommuneskogen gjøres det nå arbeider for å ivareta og registrere gode utsiktpunkter.

STEINENE INGEN FÅR FLYTTE

Neste veidele er viktig, for veien til venstre fører ned til Sander gård i Maridalen, og gir syklister mange muligheter til å fortsette turen enten videre innover i dalen, eller rundt Maridalsvannet. Vi tar likevel til høyre, og etter 150 m er det tid for å gi hjuldoninger en liten pause. Et grønmalt skilt røper hvorfor, for her det en hvitmerket sti opp til en bygdeborg.

Bygdeborgen er nå bare en steinhaug, men obs, ikke flytt steiner, for det er streng straff hvis et slikt kulturminne blir skadet. Bygdeborgen er mellom 1000 og 1500 år gammel, og alt eldre enn reformasjonen 1537 er automatisk fredede kulturminner. Vi registrerer at terrenget heller bratt ned på tre sider, og uten de trærne som har kommet til senere, hadde de god utsikt her. Bygdeborgene var til som tilfluktssteder i ufredstid, men her i vårt tilfelle har den like gjerne vært en vaktpost: Terrenget nord for oss, med Grytebekken som grense, skal før Harald Hårfagres tid ha tilhørt et annet kongerike.

Vel tilbake til veien igjen er vi snart ute på en stor, åpen gresslette. Merkelig nok finner du aldri navnet på noe kart, men alle lokalkjente vet at det dreier seg om Monsetangen. Man kan jo studere på hvem denne Mons må ha vært, men en teori det er blitt fortalt meg er at det dreier seg om en av Linderud gårds eiere på 1700-tallet, Mogens Larsen Monsen. Linderudgodset skal ha hatt skog her inne, og her skal han ha holdt St. Hansfester for sine arbeidere. Endelsen "tangen" er lett å forstå ut i fra at her møtes bekkene fra Kringla og Store- Gryta. Ved bekkemøtet var det avsatt store mengder med grus,

som senere ble utnyttet til toppdekke for skogsveier. Grustaket ble nedlagt for mange år siden, og i stedet omdannet til dagens gresslette.

STAKKARS ELGER

På motsatt side av sletta er det ruiner innunder det bratte berget. Her var det to bolighus den gang Solemskogsamfunnet strakk seg ned liene og helt hit. Husene her ble senere flyttet til Kjelsås, og mer om dette samfunnet kommer i en senere artikkel. Vi oppdager snart at fra Monsetangen går stier til alle kanter. Mens stiene rett fram fører opp til Solemskogen, legger vi merke til den nye veien som går over bekken (Grytebekken). Dette var en sti som nå er utbedret slik at det er blitt bilfri forbindelse for syklister helt fra Kjelsås og videre til Sandermosen, Movann og Nordmarka.

Jeg vil anbefale dere å følge denne traseen vel 100 m nordover, for så å dreie inn i krattskogen til venstre akkurat der traseen dreier mot høyre i en liten bakke. 10–15 m fra traseen finner du en underlig kvadratisk fordypning i terrenget, og skjønner nok straks at denne er ikke naturlig. Det er flere slike groper i terrenget rundt her, men denne er veldig godt bevart. Det dreier seg om en av elggropene i et fangstsystem, og i likhet med bygdeborgen er også denne automatisk fredet. Det er funnet elggroper datert helt tilbake til år 3700 før Kristi fødsel, og fangstformen var i bruk til 16–1700-tallet. Den ble forbudt ved lov i 1843. Sidene i elggropa ble gjerne kledd med glatte bord, og nederst en trekiste hvor den uheldige elg fikk bena nærmest låst fast. Slike fangstsystemer ble lagt i dyrenes trekkveier, og

ved hjelp av gjerder ble de ledet til sitt endelikt.

Ingen av skogsveiene her nord for Kjelsås brøytes om vinteren, men prepareres da som skiløyper av Friluftsetaten både for klassisk turgåing og skøyting.

Fra Monsetangen kan fotfolket enten begi seg stiene opp til Solemskogen, eller vende tilbake mot Kjelsås på den brede stia som går ut lengst sør på sletta. Hjulfolket må følge samme vei det første stykket tilbake.

Det er ca tre km fra Kjelsås til Monsetangen.

Ha en riktig god tur.

Turforslaget er tidligere trykket i Tonsenbladet

